

K OPERACI JUST CAUSE USKUTEČNĚNÉ AMERICKÝMI VOJSKY V PANAMĚ

V tomto článku využívám poznatků zahraničních vojenských odborníků a hodlám čtenáře Vojenské mysli seznámit s některými příčinami, poznatky, provedením a průběhem operace vedené ozbrojenými silami USA vůči Panamským ozbrojeným silám, kterou lze zařadit k tzv. lokálním válkám. Z hlediska svých zásadních prvků, především té části vzdušné výsadkové operace, v níž mělo být využito momentu překvapení, je vysoce aktuální, neboť ztráta informací ze zahraničí může někdy v budoucnu postavit náš stát před dilema úspěšně či předem neúspěšně vedené obrany dostatečnými obrannými silami ve smyslu zabezpečení prevence vzniku, popř. zamezení obdobné operace: za prvé - jejím odtajněním před světovou veřejností a za druhé aktivním obranným působením vlastních ozbrojených sil i celé komplexní návaznosti na státní politický a ekonomický systém.

S obdobným úderem lze počítat z libovolného směru. Preventivně jej vyloučit je však strategicky politickou záležitostí (spočívající ve smlouvách a dohodách) a nikoli ryze vojensky odbornou.

Nicméně se domnívám, že především způsob vykonání operace výsadky i skupinami speciálního určení v noci, ve značné vzdálenosti je velmi významné a aktuální i motivující zabezpečení obrany naší federace.

Příprava operace

USA sice měly pro obranu prostoru kanálu již od roku 1914 připraveny rozsáhlé obranné plány, ale neexistoval žádný samostatný plán pro „generální útok“ proti Panamě. První plánování začalo v polovině osmdesátých let. Obvykle šlo při něm o posílení sil v prostoru kanálu. Jak ale bylo známo, kontrolu nad Panamou bylo možné uskutečnit jen po „vojenské likvidaci“ politické a vojenské špičky, čímž by bylo dosaženo centrálního vyřazení ozbrojených sil Panamy, jejíž proamerický postoj byl již dříve pozorován jako daný.

Do poloviny osmdesátých let měla Národní garda pouze 4 500 mužů. Rychlá výstavba svazků Noriegou vedla k tomu, že v polovině roku 1989 se mohl spoléhat na 16 000 mužů. Na jaře 1990 se měl tento počet mnohokrát zvýšit. Každým měsícem by proto musel být počet amerických útvarů k uskutečnění operace proti ozbrojeným silám Panamy zvyšován, aby vyrovnal jejich nárůst.

Jelikož volby v květnu 1989, při nichž protinoriegovsky zaměřené strany získaly výhodu v poměru 3 : 1, byly prohlášeny za neplatné a došlo k soudním přelíčením opozičními politiky, jichž se aktivně zúčastnila policie, viděly USA, že budou muset zasáhnout. Dne 11. 5. posílil prezident Bush americké síly v prostoru kanálu o 1 900 mužů. Američti civilisté byli odsunuti, jejich sídliště se stala americkými vojenskými středisky.

Současně došlo dne 17. 5. k zasedání Organizace amerických států, při němž byl kritizován Noriega kvůli volebním machinacím, soudním procesům proti opozičním politikům, obchodu s narkotiky atd. a byl požádán, aby odstoupil.

V květnu začal Noriega zřizovat z 250 mužů skupinu speciálních sil složenou z civilistů, příslušníků panamské správy kanálu. Od počátku roku 1988 do léta 1989 jich bylo již 1 200.

V červnu 1985 bylo v Pentagonu zahájeno plánování intervence v Panamě. Přitom bylo rozhodnuto, aby k ní jiné státy nebyly přizvány, hlavní úder nebyl veden z prostoru kanálu, ale k tomu, aby bylo zabezpečeno co největší překvapení, přímo z USA. **Základem se měla stát rychlost uskutečnění zasazení ze vzduchu v noci k vyloučení nebo minimalizování ozbrojeného odporu.**

Když přišel rozkaz k zasazení, ukázala se jeho příprava jako zbytečná. Vyskytlo se totiž více problémů, jakými bylo počasí ve Spojených státech amerických a v prostoru zasazení. Ve Fort Ordu byla teplota sice nad nulou, ale panovala hustá mlha, která znemožnila vlastní dopravu na silnicích. V Pope AFB, N. C. měli pod mínus 20° C a na ulicích a v letounech byla námraza. Všude v USA musely být nasazeny rozmrazovací přístroje, aby zde zaparkované C-141 a C-5 byly učiněny bojeschopnými. V Panamě měl však vzduch teplotu 33° C.

Počet zvolených cílů i počet letounů a jednotek musel být zahrnut do harmonogramu. V první vlně byly dva C-5, 63 C-141 a 19 C-130, které měly přiletět nad 27 cílů. Dalšího dne měl letět zbytek první vlny 10 C-5, 14 C-141 a 3 C-130. Druhá vlna měla následovat o 24 hodin později.

Tím bylo přepraveno do Panamy v první vlně 4 500 mužů a ve druhé 7 000, kde z 13 000 mužů, kteří se nacházeli přímo v prostoru kanálu, se jich mělo 7 000 účastnit útoku. Vzdálenost letišť v USA od Panamy byla asi 5 500 až 6 500 km.

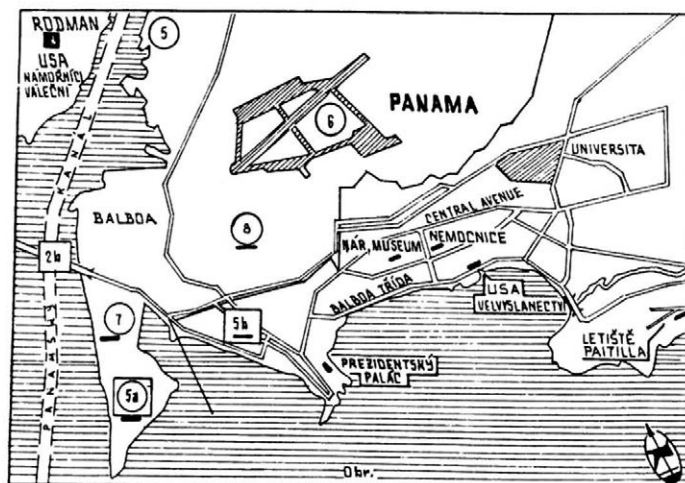
Celkem přepravilo do Panamy 55 C-130, 254 C-141 a 99 letounů C-5, kolem asi 19 500 mužů a 11 700 tun materiálu. V polovině ledna začala zpětná přeprava těchto sil v téměř stejném rozsahu, kdy celkem přibližně 800 nasazených letounů mohlo bez nehody pokračovat v leteckém provozu.

Na velitelství vzdušných sil (MAC) byl přijat přesně sladěný plán přepravy. V nařízeném koloběhu se nesměla vyskytovat jakákoli další dopravní letadla. K tomu přibýly lety stíhacích letounů, vrtulníků a také nasazené dopravní letouny.

Plán byl mnohokrát přezkušován, přítomné vojenské špičky z plánujícího XVIII. sboru americké armády zkoušely jednotlivá období operace, která byla průběžně schvalována. Za druhé: plán nebyl nadřizenými měněn. Velitelství, jež akci připravovala, ji také řídila. Za třetí: SOUTHCOM se stalo příslušným místem velení a bylo plně s nutnými znalostmi podrobností zapojeno do plánování.

Generál Thurman platil za zvlášť kompetentního důstojníka, prezident Bush odmítl v letech 1988/89 jeho pokyny, aby zůstal v záloze, povolal ho, aby řídil operaci v Panamě. Bush zde chtěl mít důstojníka, který byl připraven a schopen učinit rozhodnutí. Zámysl vést silný úder ze vzduchu, jenž by zničil každý organizovaný odpor, byl totiž zámyslem Thurmanovým.

Just Cause je typickou operací v rámci koncepce „Low-Intensity-Warfare“ (válečného konfliktu malé intenzity). Panama nebyla vlastně považována za typickou, vždyť stát se silnými ozbrojenými silami schopnými vést obranu, by nemohl být ve dvou dnech poražen (se ztrátami dvou tuctů padlých).

LEGENDA:

1. TASK FORCE ATLANTIC
 - 1a) COLON
 - 1b) VĚZENÍ CAMBOA
 - 1c) MADDENSKÁ HRÁZ
 - 1d) TRANSFORMAČNÍ STANICE CERRO TIGRE
2. TASK FORCE SEMPER FIDELIS
 - 2a) LETECKÝ OPĚRNÝ BOD HOWARD AFB
 - 2b) MOST AMERIKY
3. TASK FORCE RED
 - 3a) KASÁRNA RIO HATO
 - 3b) MEZINÁRODNÍ LETIŠTĚ
4. TASK FORCE PACIFIC
 - 4a) MEZINÁRODNÍ LETIŠTĚ TORREJOS
5. TASK FORCE BAYONET
 - 5a) KASÁRNA FORT AMADOR (POUŽÍVÁNA SPOLEČNĚ VOJSKÝ USA A PANAMY)
 - 5b) VÝCHOVNÍ VELITELSTVÍ OZBROJENÝCH SIL PANAMY

Letecká doprava

Vojenské velitelství letecké dopravy (MAC) vyčlenilo k nasazení v Panamě 11 letounů pro zásobování, z toho 84 pro seskoky výsadkářů a náklad. Byly přiděleny 22 kusy C-130, 77 letounů C-141 a 12 strojů C-5A od 6. eskadry USAF MAC a 6 záložních svazků. Převezeno bylo 1 700 mužů armádního průzkumu (Rangers) - 1., 2. a 3. prapor rangerů, 2 000 mužů 82. výsadkové divize (která letěla letouny typu C-141) a která obletěla hlubokým týlem prostor obsazení.

Vojáci nepoužívali žádné záložní padáky, neboť ty by byly nepoužitelné při seskocích ze 150 metrové výšky, přesto se u vlastních seskoků nevyskytly žádné mimořádné události. 11 letounů C-130 od ACE určených k nasazení rangerů mělo průstřely způsobené ručními zbraněmi.

S první vlnou seskakujících vojáků (rangerů) byli vysazováni také vojáci 160. speciální operační letecké skupiny (SOAG), také od Civil Affairs i psychologičtí operační specialisté, jakož i vojáci jednoho zásobovacího týlového praporu, kteří zřizovali pro M/AH-6 předem určené místo PHM. AC-130 s úspěchem napadala v noci proudy nákladních vozidel ozbrojených sil Panamy.

Obsazení Howard AFB západně od prostoru kanálu umožnilo, aby přistály C-130. Zaujetí Terrichosu AB východně blízko kanálu umožnilo přistávání letounů C-141 a C-5A díky dvěma paralelním drahám s délkou 2 650 a 3 000 metrů.

Taktické letectvo

Mimo využití letounů k přepravě došlo k početným zasazením k podpoře amerických vojsk, která byla uskutečněna 76 letouny A-7, 255 OA-37, 74 stroji AC-130, 14 HC-130 a 328 C-130. Použití letounů k taktické podpoře bylo omezeno tím, že bojová činnost byla vedena v silně urbanizované oblasti a k tomu, aby bylo ušetřeno civilní obyvatelstvo, bylo upuštěno od vedení mnoha úderů raketami typu vzduch-země.

To bylo správné rozhodnutí, protože americká vojska v Panamě byla civilním obyvatelstvem vítána. Proto A-7 používaly k palbě na cíle své palubní zbraně a nikoli bomby. Osvědčily se zvláště A-37, neboť dlouhý čas pobytu ve vzduchu, který zde trávily, i jejich malá rychlost umožňovaly, aby v noci používaly na osvětlení terénu bojiště světelné bomby, naváděly zdravotnické vrtulníky a sloužily jako spojovací reléové stanice.

Zasazení výsadkářů

Panama viděla největší výsadkové zasazení od konce druhé světové války. Celkem seskočilo s padáky 3 800 mužů, a to navíc v noci. Dříve byli výsadkáři skromně postupně vysazováni; v Koreji byla vysazena pouze jedna výsadková bojová skupina s asi 1 750 muži. Seskoky byly uskutečňovány v oblasti fronty a ne v týlu za nepřátelskou linií, jako tomu bylo za druhé světové války; také ne, jako ve vietnamské válce, kde byly vysazovány pouze jednotlivé roty a čety, mimo skupin zvláštních sil Special Force Team - SFT v síle do družstva, čety, protože tehdy panoval názor, že úspěch mohou mít pouze akce tohoto druhu.

Diskuse o vedení války s „malou intenzitou“ za použití silně vyzbrojených pěších sil přispěla výrazně k obnovení aktuálního problému výsadkových svazků. Armáda Spojených států amerických cvičila a zabezpečila dva svazky plně schopné zasazení (82. a 101. divizi) za předpokladu, že přistanou s bojovými dopravníky, s nimiž by přibýly zvláštní síly Special Forces - SF, průzkumníci (Rangers) a zvláštní jednotky.

Vzhledem k tomu, že ve vzduchu chyběl protivník a v terénu nebyla kruhově organizovaná obrana, podařil se útok výsadkářů v Panamě úspěšně a bez potíží.

Nasazení v Panamě vzhledem ke vzdálenosti od USA bylo výhodné, přesto však dnes vzdálenost pro vysazení výsadkářů již není kritériem.

Zasazení letounu F-117 A

Plán útoku na Rio Hato (Task Force Red) vycházel z předpokladu, že stupňovaným leteckým a dělostřeleckým útokem by byla vyřazena kasárna Panamských ozbrojených sil (sklad zbraní, místo soustředění pěšího praporu) 80 kilometrů západně od Panama City. Rio Hato byl obranným bodem, protože v něm Noriega často pobýval. Palebná postavení PVO u Rio Hato musela být vyřazena, aby bylo vyloučeno, že dojde k narušení následného přiletu C-130. F-117 A jako letoun se ke splnění tohoto úkolu hodil nejlépe, protože bylo mnoho důvodů k tomu, aby byly vyzkoušeny jeho různé parametry za podmínek letu a bojového zasazení.

37. taktické stíhací křídlo v Topohu, na letišti v Nevadě, dohotovilo 6 kusů (z 54) letounů typu F-117 A (Stealth) pro zasazení na dlouhé lety. Čtyři stroje byly přemístěny v noci do Panamy, dva další stroje následovaly po nich, 2 stroje použily při úderu laserem naváděné 900 kg bomby na palebná postavení PVO, která byla zničena. Dva stroje měly zaútočit na kasárna La Eskondida, protože velení americké armády se domnívalo, že by se v nich mohl opevnit Noriega, k čemuž nedošlo, a proto bylo od úderu upuštěno.

Letouny F-117 A se v noci přemístily z Nevady do Panamy, přitom třikrát ve vzduchu doplňovaly pohonné hmoty, provedly své zasazení v noci a ještě v noci se vrátily zpět do Spojených států amerických. Je pozoruhodné, že koloběh letu a doplnění PHM se z bezpečnostních důvodů uskutečnilo nad Mexikem. Bylo navrhováno, aby tento úkol splnily také jiné letouny (F-111) rozmístěné v Panamě. Použití F-117 A ale mělo demonstrovat novou dimenzi vedení neomezené noční bojové činnosti za každého počasí (nad Panamou byla relativně nízká hranice mraků).

Použití bylo jistě demonstrací „Stealth“ (neviditelné) technologie, která měla ovlivnit činnost bombardovacího letounu B-2 a rozhodnutí Kongresu USA.

Nasazení vrtulníků

Celkem bylo nasazeno 167 vrtulníků. Čtyři vrtulníky byly sestřeleny, a to 3 M/AH-6 a jeden OH-58. Mnoho vrtulníků bylo zasaženo: 25 kusů UH-60, 5 AH-1, 1 UH-1, 3 AH-64. Vrtulníky nalétaly 350 hodin, z toho 138 hodin v noci. Zúčastnily se všech bojů. AH-64 ostřelovaly hlavní Noriegův stan řízenými střelami Hellfire. Všechna nasazení byla uskutečněna s brýlemi pro noční vidění AN/AVS, které se plně osvědčily. Velkou chválu získalo i zařízení TADS/PNVS, jimiž byly vybaveny dokonce AH-64; umožňovaly totiž rozlišit na zemi jednotlivé vojáky. Pancéřování vrtulníků se osvědčilo, počet přesných zásahů způsobených palbou vedenou ze zbraní 7,62 mm (samopalů) by vedl k jejich poškození. U jednoho vrtulníku byly napočítány např. 23 zásahy, přesto mohly vrtulníky svůj úder dále provádět.

Jeden AH-64 byl nucen nouzově přistát na vodu, později byl ale uveden do činnosti.

Noční zasazení

Protože státy třetího světa mají také stále modernější zbraně, musí být použity všechny součásti vojenské technologie k tomu, aby byl zabezpečen úspěch a vlastní ztráty byly co nejmenší, jak jen lze. Americké ozbrojené síly proto k uskutečnění operace proti Panamě považovaly vedení bojové činnosti v noci za těžiště výcviku. Došlo i k vybavení prostředky pro noční vidění do armády, přístroji pro navedení za každého počasí u bojových a dopravních letounů, vrtulníků, obrněných vozidel atd.

V Panamě mělo úspěch vlastní zasazení ozbrojených sil v noci. „Dělové lodě“ AC-130 použily Low-Light-Lovel-TV (nízké světelné úrovně TV přístrojů pro osvětlení cílů) a mohly z výše 2 000 metrů zasahovat přesnou střelbou obrněné cíle ozbrojených sil Panamy. Bitevní vrtulníky AH-64 odpalovaly v noci z 2 000 metrové vzdálenosti rakety Hellfire na cíle, z této vzdálenosti mohly přesně zasáhnout cíl o rozměrech 3 × 3 metry. Proti bitevním vrtulníkům typu AH-6, AH-64 a AC-130 působily zbraně ZP U-4 (dovezené z Kuby) z palebných postavení PVO. Při jejich ničení se zvlášť osvědčily noční brýle typu ANVIS-6.

Také nálet letounů C-141 uskutečněný v noci, i seskok vojáků na cíl byl tak přesný, že někteří výsadkáři v Rio Hato dopadli přímo do středu kasáren.

Každý z 21 nasazeného letounu v Panamě 1. zvláštního operačního křídla (SOW) z Hurluburt Fieldu, Florida (a to 7 AC-130 H, 2 AC-130 A, 3 MC-130 E, 5 MH-53 J, 4 MH-60 a dva tankery HC-130) operoval v noci, rovněž tak vrtulníky od ATF 160 s 9 kusy MH-6, 11 AH-6, 19 UH-60 a dva MH-47.

Vzdušná brigáda (AB) 82. vzdušné divize (AD) s AH-64 a UH-60 absolvovala přesně polovinu výcviku v noci, včetně nočního uskutečňování týlového zabezpečení. To znamená přípravných prací nebo doplnění munice, pohonných hmot a maziv. V Panamě byly shazovány balíky s materiálem ze vzduchu, personál 82. vzdušné výsadkové divize, jakož i rangeři pomáhali obsazujícím jednotkám při doplňování PHM a munice.

Rangeři, skupiny SEAL a SF, jakož i vojáci 7. pěší divize (lehké) z Fort Lewisu, státu Washingtonu, byli výtečně vycvičeni pro boj vedený v noci. Tanky typu Sheridan (M-551) 82. divize byly vybaveny přístroji pro noční vidění a laserovými měřidly E, což umožnilo jejich plnou bojeschopnost v noci. Tento téměř více než 25 let starý

typ lehkého tanku prokázal svoji vysokou hodnotu, neboť mohl být přepravován letouny C-141 a C-5 a jeho velkorázní kanón při boji vedeném v městské zástavbě byl zvlášť výhodný mezi domy.

Nedostatků při plánování a uskutečňování operace „Just Cause“ (právě teď, ihned).

Cílem operace bylo ihned zajmout Noriegu. Nedostatečné zpravodajské služební kontakty s vnitřním okruhem Noriegových lidí vedlo sice k tomu, že o jeho místě pobytu byly informace, ale nikoli o jeho denní změně bytů nebo kasáren, protože se bál atentátů, které by na něho mohli podniknout příslušníci CIA nebo diverzních drogových kartelů. Kdyby se podařilo Noriegu zatknout, byla by bojová činnost invazní armády USA ukončena již prvního dne operace. Pokud by došlo k ústupu Noriegovy armády do hor, potřebovaly by Spojené státy americké poměrně více vojska k vedení dlouholeté partyzánské války, k níž by tím pádem došlo. Protože Panamské ozbrojené síly nebyly však ještě zcela vycvičeny a připraveny, mohla mít vojenská akce relativně rychlý a krátký průběh.

Noční seskok 2 000 výsadkářů mezi první a pátou hodinou ranního dne 20. prosince z 20 C-141 byl spojen s velkým rizikem. Celkem utrpělo 80 vojáků různá zranění. Potom co první vlna s 1 000 muži z 10 C-141 obsadila mezinárodní letiště Tocumen, bylo možné, aby přistála druhá vlna. Nikdo jednak nechtěl podstoupit riziko, že by C-141 mohly být ve tmě sestřeleny, a proto padlo rozhodnutí seskočit.

Podklady o rozmístění různých svazků Panamských ozbrojených sil byly upřesňovány, ale přirozeně ne k aktuálnímu stavu. Ostrá palba, která byla vedena na americká vojska, nebyla směřována pouze na ně, ale také na stovky civilních obyvatel hustě osídleného města Panama City.

Padlo tedy správné rozhodnutí, a to pověřit zvlášť choulostivými a nebezpečnými úkoly skupiny SEAL. Jedna skupina námořního týmu SEAL měla proniknout 48 hodin před invazí do Panamy, zjistit, jak lze obsadit letiště v Paitille, kde se nacházel Noriegův soukromý letoun. Bylo důvodné se domnívat, že by se zde také Noriega ukrýval. Skupina zaútočila na početně silnější Panamce vyzbrojené kolovými obrněnými transportéry, zničila kulometná palebná stanoviště, obrněná vozidla, kryt a Noriegův letoun Lear Jet; utrpěla však ztráty: 14 padlých a 11 raněných, protože tato skupina neměla žádné další informace o skutečných silách v Paitille, byť v blízkosti opěrného bodu leží zastupitelský úřad USA. Podle jiné informace byla Paitilla zcela prozkoumána, ale poslední zprávy nebyly skupině SEAL znovu podrobně předány.

Útok dvou letounů F-117 A na Rio Hato přinesl křivený výsledek, třebaže zde bylo uvedeno do bojové pohotovosti asi 180 mužů 7. pěší rot, kteří ihned zahájili boj s vysazovanými rangery. Jenom proto, že se seskok uskutečnil pouze z asi 130 metrové výše a výsadkáři byli proto jenom 12 sekund ve vzduchu, nedošlo k vyšším ztrátám.

Nebezpečí, které vzniklo existencí zbraní PVO v prostoru Rio Hato lze vysvětlit pouze tím, že tyto zbraně byly teprve před několika týdny přemístěny do palebných postavení kubánskými vojáky. Jejich zjištění by přece muselo být nutně úspěšné, neboť šlo o to, jak je vyřadit pomocí ECM nebo raket typu vzduch-země, což by nebylo problematické zabezpečit.

Nebylo také předvídáno to, že nasazením amerických vojsk dojde k úplnému narušení veřejného pořádku a část obyvatelstva využije nastalého chaosu k rabování, podpalování i osobnímu vyřizování účtů. Proto teprve až následný přilet silných amerických svazků vojenské policie umožnil zjednat pořádek. Pronoriegovské síly, často skupiny nebo jednotky vedly palbu do shromážděných civilistů a zakládaly požáry.